

Három szegedi is oltotta a lángoló olajkutakat

Újra kísért a kuvaiti pokol

1991 szeptemberében a szegediek is megfeszített erővel dolgoztak a kuvaiti olajkutaknál.

Folytatás az 1. oldalról

Mivel a szakértők számításai szerint a négy amerikai cégnek kettő, rosszabb esetben akár öt évig is eltartott volna a lángok eloltása és az olajkutak eredeti állapotba történő visszaállítása, tendert írtak ki, újabb cégek jelentkezését várták. Rövid időn belül 27, köztük egy 23 fős magyar csapat érkezett Kuvaitba. A magyar csoportnak három szegedi, K. Szabó Sándor, Vecsernyés Imre és Székely-Szabó Tamás is a tagja volt. Vecsernyés Imre már meghalt, K. Szabó Sándor nyugdíjas. A harmadik szegedi, Székely-Szabó Tamás jelenleg a Mol Rt. kiterővédelmi szakértője.

Székely-Szabó Tamás azt mondja, nem vágna bele újra, ugyanakkor reméli, ezúttal nem is lesz olyan a helyzet, hogy ezt a kérdést ismét feltegyék, neki pe-

dig válaszolnia kelljen. Most úgy gondolja, nem jelentkezné.

A 23 fős magyar csoport tagjai, köztük egy orvos, egy szakács és egy „boss” 1991 őszén, szeptember közepén érkeztek meg a lángoló Kuvaitba. Velük együtt érkezett meg az az egyedülálló magyar találmány, egy T 34-es tank alvázára szerelt MIG 21-es iker-turbina, ami az olajjal átitatott homokban is könnyen mozgott.

A Mol kiterővédelmi szakértőjének nem kell megnéznie az akkor készült több száz fotót, hogy felelevenítse, mi fogadta őket. – Pokoli látvány volt. Minden lángokban állt, égtek az olajkutak, lángoltak az olajjal telített árkok és sok helyen fel-fellobbant az olajjal átitatott homok is. Az ég csupa füst és korom volt, ilyen sem előtte, sem azóta nem történt – meséli Székely-Szabó Tamás.

A rendkívül visszafogottan fogalmazó férfi elmondja, hogyan robbantották fel a visszavonuló irakiak az olajkutakat, hogyan próbáltak minél nagyobb károkat okozni, milyen volt a pár perccel előtte még lángoló kutak megközelítési és a kizúduló olajat megfékezni. Az utóbbiakról úgy beszél a pokol tüzoltója, mint ha az a világ legtermészetesebb dolga lenne. Néha kijavít, tudja, hogy őket világszerte tűzoltóknak hívták, még ma is gyakran, pedig ők nem azok.

Az akkor még egyedülálló magyar találmány oxigénszegény környezetet teremtve oltotta el a lángokat, a kútra szórt vízköddel pedig megközelíthetővé tette a területet. A többi már szerinte gyerekjáték volt. Visszautasítja, hogy hősök voltak, azt mondja, azt csinálták, amihez értettek. Nem voltak veszélyben, előttük

katonák megtisztították a környéket az irakiak által ezerszámra lerakott aknáktól, támadástól nem kellett tartaniuk.

A magyar csoport tíz kutat oltott el és hozott helyre öt hét alatt. Volt olyan, amikor egyszerre tízezer ember dolgozott a területen.

A szegedi férfi beszélgetésünk vége felé kitér arra, hogy amerikai kutatók mai napig vizsgálják a kuvaiti szindrómát, ami főleg légzésvizet okozott. Csak ez az egyetlen megjegyzése árulja el, hogy 1991. őszén a pokolban töltött öt hetet.

Ó megúsza. A jelenlegi helyzetet az internet, a tévék, újságok segítségével követi, s közben abban reménykedik, hogy ezúttal az irakiaknak nem lesz idejük beváltani fenyegetésüket és hasonló környezetpusztítást okozni, mint akkor.

OLÁH ZOLTÁN

Maradj veszteg!

PANEK SÁNDOR

Békés körülmények között egyszerű gesztusnak lehetne venni Tony Blair kormányfőnek azt a kijelentését, miszerint Magyarország hid szerepét töltheti be a transzatlanti kapcsolat helyreállításában. A világ egyensúlyi rendszereinek jelenlegi zavarában azonban a kiszámíthatatlanul alakuló világpolitikától érezhetően megfáradt brit miniszterelnök udvariasságból a lehető legjobb tanácsot adta a magyar külpolitikának. Nem mintha komolyan célné tüzhetné ki egy közép-európai kontinentális kisállam, hogy összekesse a világot texasi rodeónak tekintő Egyesült Államokat és az önkormányzat nélküli Amerikától egyre ingerültebb francia-német európai centrumot, de minél több az ideges rögtönzés a nagypolitikában, annál nagyobb szerepe lehet egy országnak, amely képes kivárni a cirkus végét.

Veszély esetén maradj nyugton – mondta Tolsztoj szerint Kutuzov marsall, amikor Napóleon seregei már Moszkvában voltak. A magyar külpolitika, nem Chirac szavainak értelmében, hanem csak a tények alapján: az első alkalmat elszalasztotta a nyugton maradásra. Néhány hónap távlatából itélve összevethető, hogy mennyit ért az ország kelet-európai stabilizáló szerepének szóló washingtoni dicséret, amelyet a Medgyessy-kormány aratott le legutóbbi Bush elnöknel tett látogatása során. Pedig akkor, a státustörvény kapcsán, csak arról volt szó, hogy Magyarországnak nem szabad túlságosan erőteljesen képviselnie a határon túli magyarok ügyét. Alig fél évre rá Amerika ENSZ-egyetértés nélkül, világhatalmi pozícióját kihasználva indított háborút Irak ellen, és Magyarországot se szó se beszéd, felvette arra a listára, amellyel a világstabilitásra hivatott ENSZ kiiktatását igazolja a közvélemény előtt. Jóllehet, Magyarország nem hadviselő fél, de érdemes lenne felmérni, hogy a háborút túlyomó többségben ellenző európai közvélemény szemében hitelesnek hangzanak-e a magyar vezetők békés megoldásról és dialógusú hangzatos nyilatkozatai. A megbolondult világban az amerikai érdekek a háborúpártiság hírébe hozta Magyarországot, mert a külpolitika nem volt képes kitartani maga vállalta stabilizáló szerepe mellett.

A tény azonban, hogy Budapesten a szükséges kivárás után – Bukaresttel ellentétben – nem zárták be az iraki nagykövetséget, arra enged következtetni, hogy a külügy rájött: az önző nagyhatalom barátságának vannak hátrányai, s bizonyos helyzetekben a semleges önállóság idővel több mozgásteret nyújt majd a külkapcsolatokban. Ez leginkább az Európai Unióra érvényes, amelyben abszurd lenne, hogy a külpolitikai megosztottság rontsa el a gazdasági téren elért és szociális téren tervezett eredményeket. Az unióban már nincs visszaút, a széthúzó spanyol-brit és francia-német tábor gazdasági, vagyis jóléti szempontból egymásra van utalva. Akár egy családi veszekedésben: éppen az egymásra becsmerlő nyilatkozatokat tevő francia és brit politika lesz leginkább rászoruló a veszteg maradt uniós tagok hiteles békítő-összekötő politikájára. Hogy ezt a megnövekedett jelentőséget más kisországok zsebelik-e be Európában, vagy Magyarországnak is jut szerep, az a magyar külpolitika következő lépéseitől függ.

Az utazni vágyókat nem érdekli a háború

Az Irak elleni háború szinte egyáltalán nem befolyásolta a szegediek utazási vágyát. Egyetlen utat sem mondta le a támadás miatt. Persze az arab országokat választók inkább Észak-Afrikát veszik célba és nem a Közel-Keletet.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A Közel-Keletet választó szegediek többsége Izraelt veszi célba. A néhány napja kirobbant iraki háború sem befolyásolta az utazási kedvet. Egyébként az igen ritka, hogy Egyiptomon, Tunézián, Marokkón kívül más arab országok iránt érdeklődjenek a szegedi utazási irodákban.

Irak szomszédjai közül azért

néhá Jordániát is felkeresik a Közel-Keletre utazók. Kivétel a háborús ország északi szomszédja, Törökország, de itt az úti cél elsősorban Isztambul vagy a felkapott tengerparti üdülőhelyek, amelyek igen messze esnek a fegyveres konfliktus helyszínétől.

Az utazási irodák forgalmán egyáltalán nem érződik a háború. Eddig senki sem mondta le útját azért, mert félt volna egy esetleges terrorcselekménytől vagy háborús eseménytől. A jelenleg valamelyik közel-keleti országban pihenő szegediek az utazási irodák vezetői szerint biztonságban vannak. Közülük senki sem kérte, hogy hamarabb szeretne haza jönni.

Határsértés és csempészet Nagylaknál

Szigorúbb ellenőrzés

A nagylaki átkelő mellett egy éppen szolgálatba igyekvő határőr a minap a kilépő kamionok között két férfit vett észre, amint azok megpróbáltak észrevétlenül, az ellenőrzést kikerülve átsurranni a határon. Meghallgatásukkor azt állították: egy kamionnal érkeztek, ruházatuk azonban sáros volt, ráadásul duplán öltöztek fel, hogy a zöldhatáron való átkelés követően a felső réteget levetve feltűnésmentesen, tiszta ruhában folytathassák útjukat az ország területén. A férfiak végül beismerették, hogy az átkelést megke-

rülve jöttek illegálisan magyar területre. A határsértőket visszaadták a román társzervezeteknek.

Ugyancsak a nagylaki határát-kelón jelentkezett egy román férfi az általa vezetett román rendszámú Ford kisbuszsal belépésre. Az okmányok ellenőrzésekor a kutató járőr a padozaton gyanús nyomokat fedezett fel, ezért szigorított vámvizsgálatot tartottak. Ennek eredményeként negyvenkilenc katonai román zárjegyes LM, illetve ugyanennyi Marlboro cigarettát került elő, összesen 157 ezer forint értékben.

Bálint Gábor professzor a vegyi fegyverekről

Színtelen, szagtalan támadás

A második Öböl-háború kitörése óta az egyik legnagyobb kérdés, hogy Irak bevet-e vegyi és biológiai fegyvert. Bálint Gábor, a Szegedi Tudományegyetem professzora nem hiszi, hogy Szaddám Huszein utasítást ad a biológiai fegyverek használatára, de a lehetőséget szerinte nem lehet kizárni. Úgy véli, ezektől főleg Kuvaitnak és Izraelnek kell tartania.

Irakkal szemben évek óta az egyik leggyakrabban hangoztatott vád az volt, hogy nem hajlandó megsemmisíteni vegyi és biológiai fegyvereit. A második Öböl-háború kezdete óta valós veszélyforrás, hogy Szaddám Huszein parancsot ad a tömegpusztító fegyverek bevetésére. Törökország már a háború ki-robbanásának első napján egy esetleges vegyi támadás kivédéséhez kért támogatást a NATO tagjaitól, köztük Magyarországtól. A katonai szövetség egyik, a múlt héten Szegeden, egy biztonságpolitikai konferencián tartózkodó igazgatója a vele készült interjúban is úgy nyilatkozott lapunknak, hogy Irak és szövetségesei részéről nem lehet kizárni vegyi, biológiai fegyverek használatát.

A vegyi anyagok egyik legelismeretebb hazai szakértője, Bálint Gábor, a Szegedi Tudományegyetem egyetemi tanára már kétszer járt háborús övezetben. Véleménye szerint Magyarországnak nem kell attól tartani,

Bálint Gábor nem hiszi, hogy Szaddám Huszein utasítást ad a biológiai fegyverek használatára. Fotó: Gyenes Kálmán

hogy vegyi, vagy biológiai támadás éri, hiszen közvetlenül nem vagyunk háborús viszonyban Irakkal, csupán NATO-tagságunkból eredő kötelezettségünket teljesítjük. A több háborút is megjárt orvos szerint Kuvait és Izrael viszont célpontja lehet egy ilyen támadásnak, egyértel-

műen nem lehet kizárni, hogy az iraki diktátor végső kétségbeesésében átló néhány vegyi töltettel felszerelt rakétát. Bálint Gábor elmondta, Iraknak nagy hatása, de nem a legmodernebb harci gázai vannak. Döntő részüket már a második világháború idején ismerték.

Ezek a gázok idegbénító hatásúak, a megtöltött bombák becsapódástól számított néhány percen belül 1-2 kilométeres körzetben mindenkit megölnek. A régi szerkekkel ellentétben ezek már színtelenek és szagtalanok, beleégés után pedig azonnal megbénítják az idegrendszert, leállítja a légzést és a szívműködést. Ezek ellenszerével, valamint védőruhákkal az amerikai és az angol katonákat felszerelték, ám az kérdéses, hogy a polgári lakosságot ellátták-e, és ha igen, közülük mennyien védekezhetnek a „láthatatlan” támadó ellen.

A szegedi professzor úgy gondolja, a biológiai fegyverek bevetésére szerencsére nincs sok esély. A fegyverzetellenőrök jelentései alapján biztos, hogy Irak ezzel is rendelkezik, hiszen 8 ezer liter anthraxszal nem szármoltak el. Ez hihetetlenül nagy mennyiség, amivel hatalmas pusztítást lehetne véghezvinni. Hatására szinte azonnal kialakul a lépfene, amely súlyos tüdőgyulladásos kezdődik. Tulajdonképpen ha az első napon nem kezdik meg a masszív penicillin-kezelést, a fertőzöttek menthetetlenek. Bálint Gábor érzése szerint azonban inkább közönséges rakétákkal lövik majd a célpontokat. Pánikot így is tudnak kelteni, hiszen amíg alaposan nem vizsgálják meg, soha nem lehet tudni, hogy egy becsapódó bomba tartalmazott-e vegyi, vagy biológiai töltetet.

TIMÁR KRISZTA